

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Tertius In Libros De Coelo; De Generatione Et Corruptione;
De Anima; Et Metaphysicam Aristotelis

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

II. An ad videndum lumen, sive colorem à visu distantem, sit necessaria species impressa ab objecto in oculum emissa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95375)

DVBIVM II.

*An ad videndum lumen, sive colorem à visu
distantem, sit necessaria species impressa
ab objecto in oculum emissa.*

RESOLUTIO.

xxxii. **D**ico, ad videndum lumen, sive colorem à visu distantem seu mediatum, est necessaria species impressa ab objecto in oculum emissa: est jam communis opinio contra Galenum lib. 7. de Plac. Hippocrat. Durandum, & Nominales.

xxxiii. Probatur 1°. quia si inter lumen, sive colorem mediatum, fiat vacuum, vel interjiciatur corpus opacum, impeditur visio; sed non ob aliam rationem, quam quia tali vacuo, vel corpore opaco, impeditur propagatio specierum ab objecto ad oculum usque, ergo, &c. Major videtur per experientiam certa. Probatur minor: visio non fit per emissionem luminis à visu (alioqui omnes homines haberent oculos felinos, viderentque in tenebris) nec credibile est visum nostrum posse noctu ad stellas usque lumen emittere: deinde illud lumen non sufficeret ad percipiendum lumen remotum coloratum, quia non esset illius similitudo & imago; curenim potius hujus, quam illius? nam sicut visus est de se indeterminatus ad hujus potius subiecti, quam illius speciem expressam producendam, ita & ad impressam; ergo fit per emissionem speciei ab objecto; & per consequens, per vacuum vel corpus opacum interjectum, non ob aliam rationem impeditur visio, quam quia, tali vacuo aut corpore opaco interjecto, impeditur propagatio specierum ab objecto ad oculum usque, ergo, &c. Hinc

xxxiv. Probatur 2°. cum visus non agat in objectum, si ad visionem objectum distans non debeat per speciem impressam sui vicariam concurrere in visum, poterit esse visio objecti ad quamcumque distantiam; sed hoc est absurdum & contra experientiam; ergo, &c. Probatur sequela, quia, nec virtus potentia visiva, nec virtus objecti consumi debet in medio, ob quod agentia sunt limitatæ virtutis; ergo poterit esse ad quamlibet distantiam.

xxxv. Nec dicas cum P. Poncio optimè negari posse istam sequelam, eò quòd objectum habeat virtutem ita limitatam, ut non possit cum visu producere visionem æquè perfectam, in quacumque distantia: Quia istius ratio alia esse non potest, quam quia consumit virtutem suam producendo speciem impressam per medium: si enim nihil debeat per medium producere, ut cum visu distante visionem producat; non est, cur ad quamlibet distantiam cum visu visionem non comproducat.

xxxvi. Confirmatur Resolutio variis experientis, quarum ratio sine speciebus vix reddi potest, 1°. cur videam in speculo hominem retro me existentem: cur homines sub arbore viridi appareant virides; fit enim per reflexionem speciei hominis in speculo, & frondium viridium in hominibus; nam talis naturæ sunt species, ut ibi repræsentent objectum, ubi incipit reflexio ipsarum. 2°. cur tubo optico, res sejunctæ majores appareant, quam sint id enim fit, quia in tubo collectæ species, plures sunt simul in oculo, quam extra dispersæ, & ideo objectum majus repræsentant: Item cur per

intercisa perspicilia toties objectum videatur, quot sunt perspiculorum intercisiones; fit id etiam, quia disperguntur & interciduntur species objecti, simul in oculo existentes: idem etiam contingit, si quis palpebram attollat, & intorqueat, ille enim bis objectum videbit, quia species ejusdem objecti per duas lineas diversas intrant oculum: & sic de multis similibus experientiis. 3°. cur per vitrum rubrum visa appareant rubra, & ex variatione medii, variè videantur. 4°. cur magis distantia minus videantur; ergo, &c.

xxxvii. Objicies 1°. ratio speciei sufficienter salvatur in lumine reflexo ex objecto; ergo nec est necesse multiplicare tot species, nec est credibile singula objecta emittere sui speciem quaquà versum ad illam distantiam, in qua videtur objectum.

xxxviii. Respondeo negando assumptum: quia alioqui contra experientiam allatam in confirmatione Resolutionis Dub. 2°. oculus in tenebris existens, non videret objectum existens in luce; deinde alioqui (cum lumen reflexum ex objecto fit ipse color objecti) totum medium deberet esse coloratum, eodem modo, ac est objectum, contra experientiam: unde nego consequentiam pro prima parte: pro secunda verò, Respondeo id non esse magis incredibile, quam ex objecto reflecti lumen quaquà versum, ad illam distantiam, in qua videtur objectum, nam species in sui diffusionem lumen imitatur.

xxxix. Objicies 2°. species ipsæ non videntur, ergo illis mediantibus non videtur objectum. Probatur consequentia, quia incognitum non potest esse medium, quò aliud cognoscitur.

xl. Respondeo distinguendo antecedens, species ipsæ non videntur tamquam medium in quo objectum videtur, concedo: quia medium in quo, videri debet ut quod, quomodo non videntur species: tamquam medium quò, sive tamquam ratio formalis cognoscendi, nego antecedens; illud enim non debet videri ut quod, sed ut quò tantum, sive debet tantum esse id quò alia ut quod videntur.

QVÆSTIVNCVLA I.

xli. **Q**uæres 1°. quomodo species pendeant ab objecto.

xl.ii. Respondeo pendere in genere causæ efficientis: ita quidem ut eo amoto statim evanescant; quia quantum experientia docet, continuo indigent naturaliter objecti influxu.

xl.iii. Dixi naturaliter, quia non videtur esse tanta necessitas istius influxus, ut, sicut Deus objecti speciem non concurrente objecto 1°. producere potest, non possit etiam jam ab objecto productam se solo in absentia objecti conservare: sed difficultas est, an per illam tunc videretur objectum eo modo ac si existeret? Respondent Durandus in quartum sent. q. 1. dist. 12. Gabriël in 2um dist. 3. q. 2. conclus. 2. quòd non, quia de ratione speciei intuitivæ (qualis esset) est repræsentare objectum prout est existens, quod non faceret: idem, & ob eandem rationem respondet P. Poncius quoad visionem, de anima dist. 8. q. 1. conclus. 3. sub initium, sed sub finem addit magis arridere, si dicatur incertum esse, an videret potentia per visionem, quæ conservaretur in illa, sine existentia objecti, aut speciei ejus, eumque solum posse ea de re sententiam ferre, in quo sic conservaretur: verum puto idem dicendum de visione, ac de specie. Quare

Respon-

XLIV. Respondeo pro utraque non esse ullam repugnantiam in eo, quod objectum non existens videatur per speciem suam, aut solam visionem sui, in oculo supernaturaliter, in ejus absentia conservatam: Ratio est, quia *idem manens idem, semper idem facit ex parte sua*: sed illa visio, aut species ex natura sua repræsentat objectum ut existens; non quidem in se (unde suppleri potest, licet concurrat in genere causæ formalis) sed in repræsentatione sua expressa, vel impressa (& hinc dicitur intuitiva, ex quo patet ad fundamentum oppositæ) & semper eadem manet, ergo, &c.

XLV. Nec dicas 1°. hinc fore, ut semper dubitemus de existentia objectorum; si enim objectum non existens eodem modo terminet actum, ac si existeret, quæ de illius existentia certitudo? Retorquendo in primis argumentum in dependentiam effectuum à causis secundis; si enim effectus eodem modo à Deo solo pendeant, ac si simul à causis secundis penderent, semper erit quoddam dubitemus, an à causis secundis simul & à Deo pendeant, an à solo Deo.

XLVI. Deinde dico non esse rationem dubitandi, quia naturaliter, ac proinde ordinariò id Deus non faceret, sed supernaturaliter & extraordinariò tantum: argumentum tamen retinet vim contra Fromondum, qui lib. 3°. de Anima cap. 4°. art. 8°. docet speciem soni naturaliter conservari non conservato sono, ac proinde naturaliter sonum non existentem audiri.

XLVII. Nec dicas 2°. sic nullam fore distinctionem inter cognitionem intuitivam & abstractivam, quia, inquires, per abstractivam potest etiam cognosci res non existens ut existens. Nam potest quidem per cognitionem abstractivam cognosci res non existens ut existens, mediâ specie alienâ, sed non mediâ specie propriâ, ut ibi, in quo distinguitur cognitio intuitiva ab abstractiva.

QVÆSTIVNCVLA II.

XLVIII. **Q**uæres 2°. an species concurrat effectivè ad visionem?

XLIX. Respondeo cum D. Fromondo de Anima lib. 3°. cap. 3°. art. 10. negativè: quia non se tenet ex parte potentiae, quam proinde confortet ut habitus, sed ex parte objecti, suppleto ejus absentiam; unde dicitur vicaria objecti; objectum verò non efficienter, sed objectivè tantum ad sui visionem concurrat: Deinde non est ratio dicendi speciem objecti aliter concurrere ad visionem objecti, quam approximationem passî ad combustionem passî; nullus autem dicit hanc concurrere efficienter; denique aliqui species esset ultima determinatio animæ ad visionem ex parte causæ efficientis, sicut est ex parte objecti; ac proinde, illâ positâ, non posset magis ex parte animæ impediri visio, quam ex parte objecti, cujus contrarium patet in dormientibus, oculis apertis.

QVÆSTIVNCVLA III.

L. **Q**uæres 3°. an colorum contrariorum species sint contrariæ?

LI. Respondeo negativè, nam in eadem indivisibili parte aeris sese compatiuntur.

LI I. Nec obstat quod procedant à causis contrariis; quia si ab eadem anima possint produci effectus contrarii v.g. assensus & dissensus, à fortiori à duabus causis contrariis poterunt produci effectus non contrarii.

QVÆSTIVNCVLA IV.

LIII. **Q**uæres 4°. an res spiritualis possit attingi à potentia materiali & corporea?

LIV. Respondeo potentias materiales existentes posse supernaturaliter & secundum potentiam obedientialem res spirituales attingere: possibilem tamen esse aliquam materialem, quæ naturaliter eas attingat. 2^a. pars est contra P. Ponc. 1^a. verò pars contra Theol. varios negantes oculum corporeum posse supernaturaliter elevari ad videndum Deum, de quo proinde fusiùs 1^a. parte, & aliquid in octo libris, Phys. dū de potentia obedientiali ageremus.

LV. Probatur 1^a. pars, quia potentia materialis de facto existens secundum potentiam obedientialem spectata, habet rem spirituales pro objecto, sicut auditus visibile, visus sonorum, &c. licet enim auditus secundum potentiam naturalem sit incapax visionis & denominationis videntis; visus auditionis, &c. est tamen illorum capax secundum potentiam obedientialem, cum sine dubio ad plura extendi debeat, quam potentia naturalis: unde similiter, licet naturalis potentia existens de facto, secundum potentiam naturalem sit incapax visionis rei spiritualis, est tamen capax secundum potentiam obedientialem; alioqui sequeretur intellectum non posse secundum potentiam obedientialem Deum intuitivè cognoscere, quia secundum potentiam naturalem Deum non potest cognoscere intuitivè: quod autem aliqui dicunt intellectum posse secundum potentiam naturalem Deum abstractivè cognoscere ut spirituales, & ideo habere potentiam inchoatam naturalem ad videndum Deum supernaturaliter, confirmat nostram sententiam; quia cum nihil sit in intellectu, quod priùs non fuerit in sensu, necessarium est talem cognitionem Dei abstractivam in intellectu existentem priùs fuisse inchoatam in sensu, vel ex visu Bibliorum, vel ex auditu Biblia & principia fidei explicantium; unde similiter in sensu erit potentia naturalis inchoata ad videndum Deum supernaturaliter; quantumvis tamen talem potentiam naturalem inchoatam potentia materialis non haberet, non apparet repugnantia in eo, quod secundum potentiam obedientialem elevaretur ad aliquid, ad quod non habet potentiam naturalem inchoatam, uti posse semen humanum ad producendam animam rationalem spirituales, docet D. Fromondus libro 4°. capite 3°. articulo 1°. Hoc enim Dei omnipotentia & creaturæ ad Deum obedientiam non videtur transcendere: Denique omnis potentia à forma naturaliter denominatur informata, ergo habet potentiam inchoatam naturalem ad denominari informatum à qualibet forma.

LVI. Probatur 2^a. pars, quia uti probavimus disp. 1. dub. 5°. de infinito, potest Deus communicare creaturæ alicui omnem suam perfectionem citra independentiam, ac proinde esse naturaliter rei supernaturalis visivum, ergo, &c.

LVII. Dices cum P. Poncio illud repugnat naturaliter, ad quod sequitur naturaliter aliquid superfluum, ut hic; nam res supernaturalis per potentiam naturalem deberet videri per speciem supernaturalem existentem totam in tota potentia naturali, & totam in qualibet parte, quod est superfluum, ergo, &c.

LVIII. Respondeo inde nihil sequi naturaliter superfluum; quia in primis posset res spiritualis à potentia naturali videri per speciem naturalem eo

modo quò potest locari per ubi materiale, vel potius divisibile, quod producit: Deinde nulla major superfluitas in eo, quòd species supernaturalis esset tota in tota materiali potentia, & tota in qualibet ejus parte, quàm sit in eo quòd anima ra-

tionalis sit tota in toto corpore & tota in qualibet parte corporis: sicut enim hæc non est nisi semel in corpore, ita nec illa species esset plusquam semel in illa potentia materiali.

DISPUTATIO SEPTIMA.

De Auditu, ejusque Objecto.

D V B I V M I.

Quid Auditus, & quodnam ejus objectum?

R E S O L U T I O.

I. Ico auditus est potentia sensitiva soni; ac proinde objectum ejus est sonus: ita omnes.

D V B I V M II.

Quid sonus, & an mediantibus speciebus impressis, an immediatè per se ad auditum deferatur.

R E S O L U T I O I.

II. Ico 1°. sonus est qualitas solo auditu sensibilis, ad localem motum corporis resilientis, ex percussione corporum se collidentium, seu trudentium, & fractione medii, per actionem ab illis (utpote motibus tantum localibus) distinctam, producta.

III. Probatur 1ª pars: quia sic sufficienter ab aliis qualitatibus omnibus distinguitur, non verò per hanc definitionem; Sonus est qualitas producta per verberationem aeris duobus corporibus se invicem trudentibus, quam adfert Oviedus, & ferè omnes alii, saltem secundum substantiam; quia calor ita producit, ut experitur tangens corpora sese sapius trudentia; Item ubi, &c. deinde verberatio & trusio, vel sunt ubi, vel præter ubi, alium terminum non habent.

IV. Probatur secunda pars: quia illæ actiones sunt tantum motus localis, qui, licet velocissimus corporis resilientis, vel est ipsum ubi in nostra sententia, vel tendentia ad ubi in aliorum, ut fateri debent omnes, ergo sonus est per actionem ab illis realiter distinctam & ad sonum immediatè terminatam. Aliorum, & nominatim Murcia hic, motus ad sonum improbationes omitto; quia inefficaces: ut primò, quòd motus sit sensibile commune; quia, præterquam quòd id paulò ante negaverimus, facillè responderetur illum motum corporis resilientis ex percussione corporum se collidentium, ut talem esse sensibile proprium auditus, quia ut talis ab alia potentia externa percipi non potest. Secundò quòd dari possit motus tardus & velox sine sono: quia etiam facillè responderetur quòd dari non possit motus tardus & velox resilientis corporis ex percussione corporum, &c. qui non sit sonus; quia numquam resilit corpus sine sono. 3°. quòd proprietates soni sint maximè diverse à proprietatibus motus localis, eò quòd motus dicatur tardus & velox, sonus verò gravis & acutus: verum etiam facillè responderetur motum localem quidem præcisè, ut motum localem, dici tardum & velocem, attamen ut motum localem corporis resilientis ex percussione, &c. rectè dici gravem & acutum.

V. Nec dicas 1°. Aristotelem hic docere sonum esse aeris ictum & motum corporum se collidentium, quia Aristotelem hic omnes ita explicant, ut non

sit intelligendus in sensu formali, sed in sensu causali, quasi ictus & motus sit id, mediante quò, producit sonus; sed melius explicatur in sensu conditionali, sic ut ictus sit conditio sine qua non corpora sonora sonum producerent, ut patet ex dictis in libris de Generat. Disp. 6. dub. 3°. Resol. 2.

VI. Nec dicas 2°. sonum non esse qualitatem, quia non est una ex primis, cum juxta Aristotelem 2°. de Generat. sint tantum quatuor, calor, frigus, siccitas & humiditas, neque una ex aliis, quia aliæ ex primis inter se attemperatis oriuntur, non verò sonus, sed ex corporum se collidentium trusione & fractione medii.

VII. Respondeo enim sonum nec esse primam qualitatem, nec 2^{am} isto sensu, sed 3^{am} uno tantum sensu externo perceptibilem, uti est lux.

VIII. Probatur 3ª pars; nunquam est sonus sine illorum corporum trusione & fractione medii, illisque positis, semper est; unde productivæ causæ soni semper sunt tria corpora, duo scilicet allidentia & trudentia, & medium fluidum ex collisione illorum resilientis: Quòd autem aliqui putent virgà verberando aerem, sonum produci sine tribus illis corporibus, falluntur; quia ex aère sunt nonnullæ partes, quæ virgàm collidunt, & aliæ, quæ ex collisione illa resiliunt; unde aer agit vices duorum corporum se collidentium; quando verò aer in periculo vacui dum movetur, excitat sonum, agit vices trium corporum, duorum scilicet se collidentium & medii secundum diversas sui partes; hinc ad sonum non necessariò requiruntur corpora dura & diversæ rationis; licet illa regulariter sint aptiora ad primum motum aeris, necessarium ad producendum sonum.

R E S O L U T I O II.

IX. Ico 2°. sonus non deferatur ad auditum mediantibus speciebus impressis, sed immediatè per seipsum & secundum suum esse reale; est contra Tolerum, Conimb. Compl. nostros, Suarezem, Hurtad. Arriag. Murc. Poncium, Tellem, & Fromondum nuperrimè de Anima lib. 3°. cap. 4°.

X. Probatur prima pars cum Nominalibus, non dantur species audibiles, ut probatum est de Generatione Dub. 3. Disp. 6. Resol. 2. ergo, &c.

XI. Confirmatur, sonus est omni casu sufficienter approximatus per se ipsum, & proportionatus auditui; sed species non requiruntur nisi ad approximandum & proportionandum objectum suæ potentiae; ergo, &c. Minor patet in gustu & tactu, in quibus omnes communiter negant species distinctas, quia ipsorum objectum est sufficienter per seipsum approximatum & proportionatum. Pro probatione majoris,

XII. Suppono primò, quòd aer sit valde facillè in orbem pergyrum mobilis, imò celerius & celerius in infinitum pro activitate ipsius moventis; quia sine comparatione fluidior est aqua, & for-